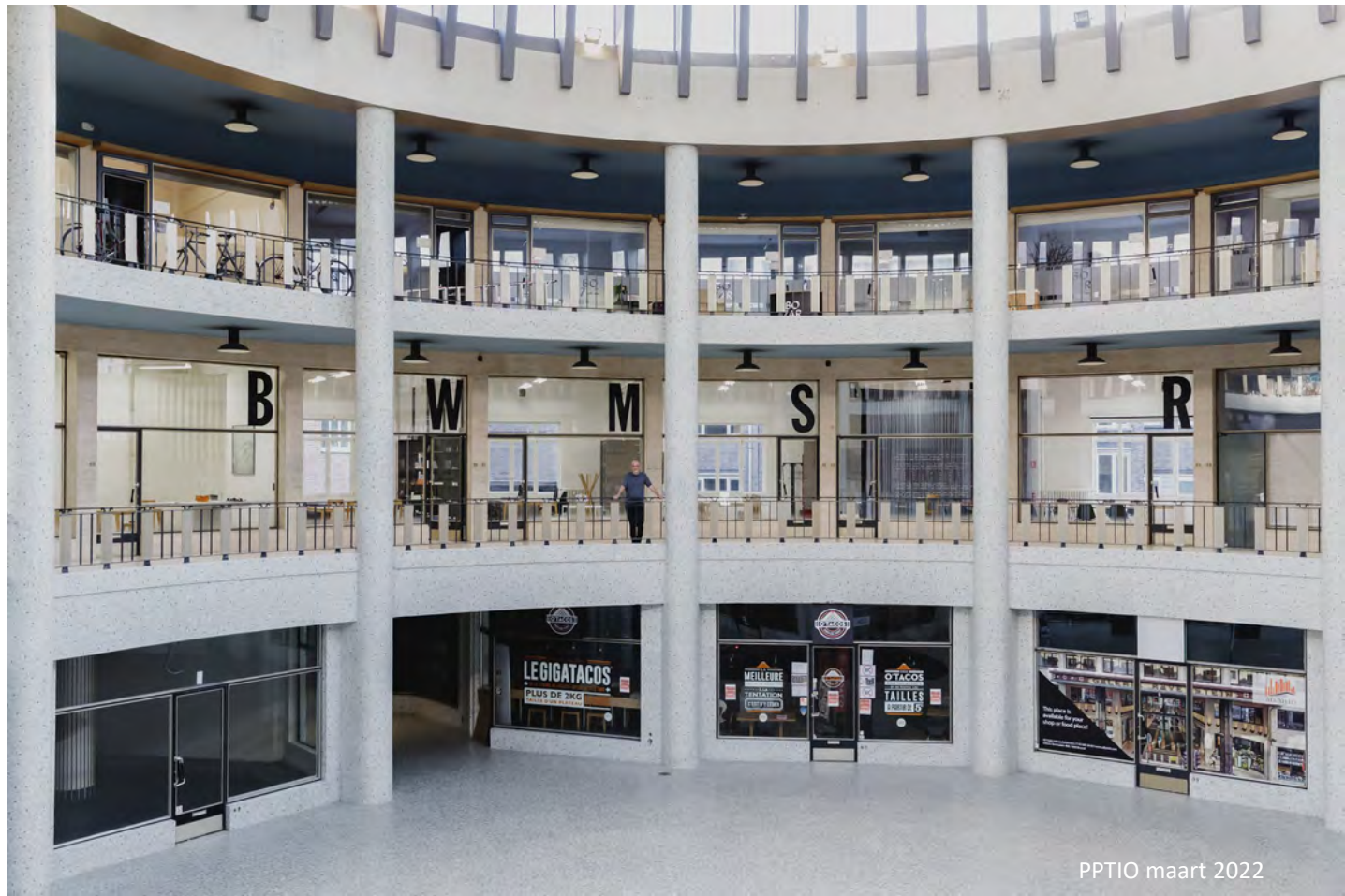

BWMSTR

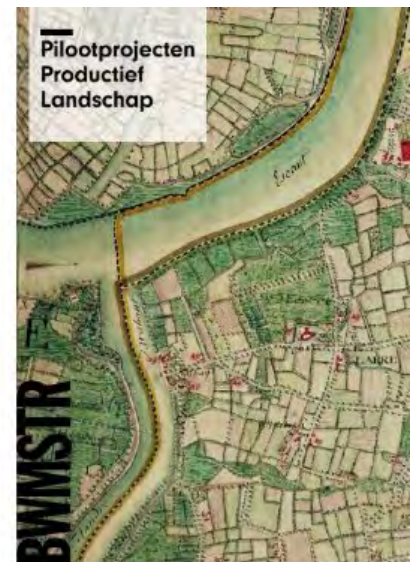
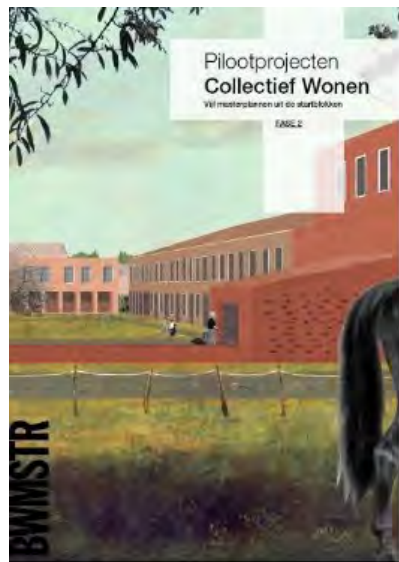
Team
Vlaams
Bouwmeester

Uit de Visienota aan de Vlaamse Regering - 2020:

Tot uitvoering van de missie concentreert het bouwmeesterschap zich op volgende taken:

1. De ondersteuning en begeleiding van publieke bouwheren (in de breedst mogelijke zin) met het oog op kwaliteitsverhoging van concrete projecten. De begeleiding beoogt ook competentieverhoging van de betrokken bouwheren en ontwerpers. De rol van het bouwmeesterschap is begeleidend, inspirerend en initiërend, nooit plaatsvervangend.
2. Visievorming en reflectie inzake architectuurkwaliteit, kwaliteitsvol ontwerpen en bouwen in de hedendaagse samenleving.

PILOOTPROJECTEN KUNST IN OPDRACHT

meer dan object

PILOOTPROJECTEN
Studenten maken stad

**PILOOTPROJECTEN
TERUG IN OMLOOP**

© Ellen Verbiest

Leefbuurten, fietsvriendelijk, groen en gastvrij

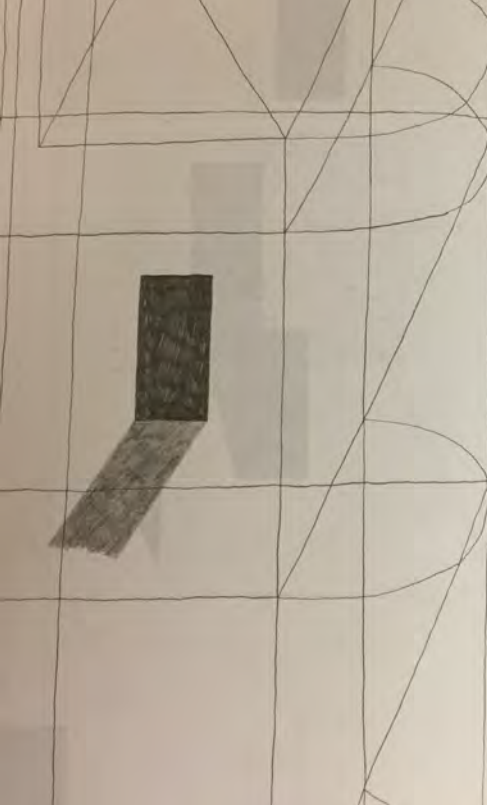
BWMSTR
Team
Vlaams
Bouwmeester

fiets
BERAAD

KANSEN SCHEPPEN VOOR ONTMOETING

Erik Wieërs — KANSEN SCHEPPEN VOOR ONTMOETING
Ambitienota Vlaams Bouwmeester 2020-2025

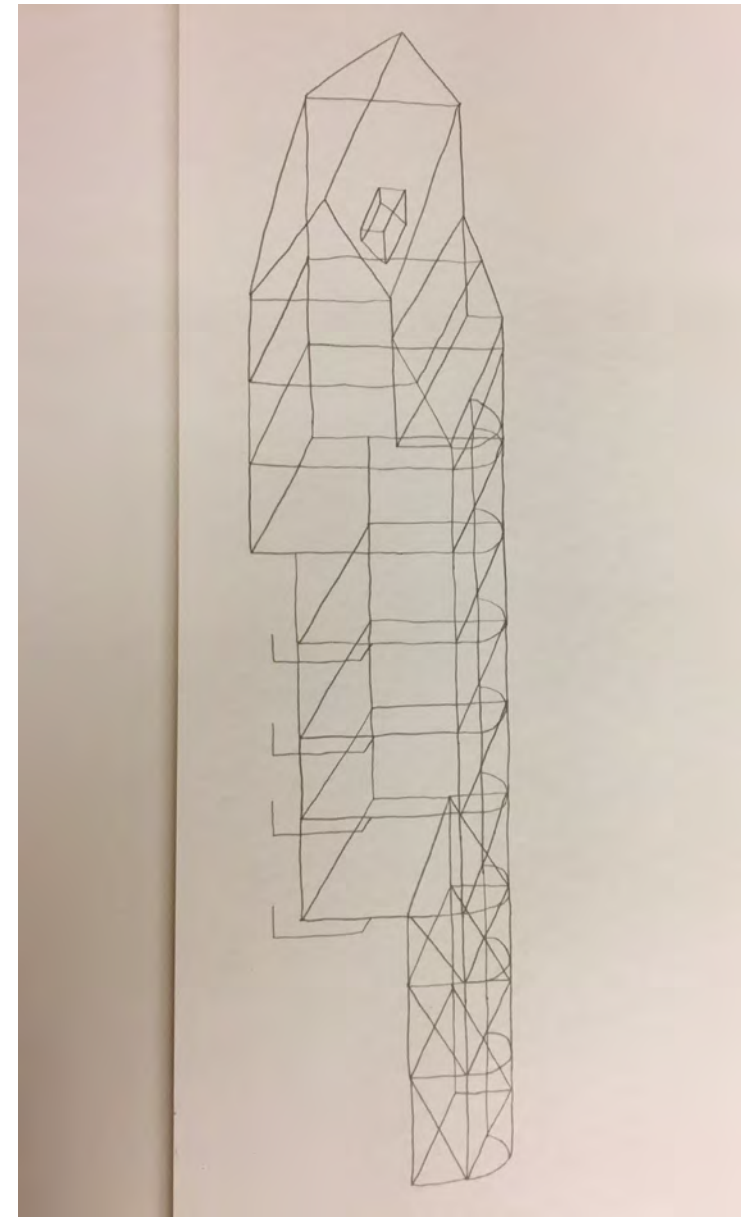
- I. Het landschap onder de stad
- II. Stilstaande mobiliteit
- III. Ruimte delen
- IV. Het wooncollectief
- V. Over architectuurkwaliteit
- VI. Dorpelijkheid
- VII. De slimme structuur
- VIII. Democratisch ontwerpen

VI
DORPELIJKHEID — De noodzaak om de versnippering van het Vlaamse landschap tegen te gaan en terug in de dorpskernen te gaan wonen, wordt algemeen onderschreven. Door de steeds prangender problematiek rond klimaat, mobiliteit, waterhuishouding en energie, ziet iedereen in dat dit de juiste weg is. De verdichting van onze dorpskernen is echter niet zomaar een wiskundige oefening. In nieuwe ontwikkelingen in dorpskernen zien we soms de ongelukkige inpassing van vaak generieke stedelijke typologieën. Samen met de dominantie van autoverkeer en de omvorming van de dorpspleinen tot parkings, bedreigt dit het karakter van de dorpen. Het verdichten van de dorpskernen kan nochtans ook gezien worden als een kans om de Vlaamse dorpen weer een identiteit te geven. De verdichtingsopgave gaat dan niet enkel over vorm en architectuurtaal, maar ook over dorpsgebruiks- en omgangsvormen en de relatie tot het publieke domein: trage wegen, achterdeuren of op de dorpel zitten.

We moeten een antwoord zoeken op de vraag: bestaat er een 'dorpelijke' architectuur die de hogere densiteit van de stad vertaalt naar het beeld van het dorp? Daarbij is er nood aan nieuwe woontypologieën die het dualisme van huis en appartement doorbreken. Het dener maken van de dorpskern kan ook zonder woontorens, en iets hoger bouwen hoeft niet noodzakelijk een stedelijk beeld op te leveren. Met goede ontwerpers kunnen we op zoek gaan naar een nieuwe architectuur die de charmes van het dorp kan verzoenen met een hogere densiteit, om bebouwing te clusteren zonder de specifieke kenmerken van het dorpse wonen te negeren.

Als Vlaams Bouwmeester wil ik er mee over waken dat het verdichten van de dorpskernen gepaard gaat met het versterken van hun karakter en identiteit.

bouwmeester@vlaanderen.be

**FUNCTION
FOLLOWS
FORM
(FFF)**

02

STEL EEN ONAFHANKELIJKE PROJECTREGISSEUR AAN

“De projectregisseurs konden vanuit hun neutrale positie alle partners rond de tafel brengen en kritische vragen stellen aan bedrijven, eigenaars en lokale besturen. Vragen die anders wellicht nooit zouden zijn gesteld.”

— Kathleen De Beukelaer
(KU Leuven), projectregisseur
Centrum-Zuid —

In complexe herontwikkelingsprojecten, waar diverse private, publieke en lokale belangen spelen, is een neutrale, faciliterende stem belangrijk. Iemand die het proces begeleidt, het overzicht behoudt en af en toe een duwtje in de juiste richting geeft. Iemand die geen eigen belangen heeft in het project, maar er wel voluit in gelooft en bijstuurt vanuit zijn inhoudelijke expertise.

Voor veel actoren in een te herontwikkelen gebied is het ruimtelijk kader van secundair belang. Particulieren willen aangenaam wonen, bedrijfsleiders willen een efficiënte bedrijfsvoering, een school richt zich op haar onderwijstaken en een handelszaak denkt aan haar producten en klanten. Toch moeten ze allemaal hun plek vinden in de beperkte ruimte. Als zulke actoren samenkomen in een complex gebied is het belangrijk dat minstens één neutrale instantie of persoon probeert om alle standpunten te begrijpen, constructief naar oplossingen zoekt en tegelijk de ruimtelijke kwaliteit bewaakt.

Zo'n facilitator versoepelt en stroomlijnt het proces. Hij of zij neemt het stuur, als dat nodig is, en zoekt voortdurend met iedereen naar oplossingen vanuit zijn neutrale positie. Belangrijk daarbij is dat die facilitator voldoende tijd en middelen krijgt om het hele traject te begeleiden en tot een goed einde te brengen. Bij de pilootprojecten Terug in Omloop werden de projectregisseurs aangesteld met middelen van Vlaanderen. Ze kregen alle vijf een mandaat van meerdere jaren, hun opdracht werd breed en doelgericht omschreven en ze konden op een flexibele manier werken. In samenspraak met de projectleiders en de Terug in Omloop-partners konden ze de focus verleggen naargelang de projecten in de tijd evolueerden. De aanstelling van projectregisseurs kost geld, maar achteraf blijkt dat die investering loont en dat ze navolging verdient.

Regie in plaats van regels

03

GEBRUIK ONTWERPEND ONDERZOEK ALS INSTRUMENT VOOR VISIEVORMING EN ONDERHANDELING

“Ontwerp kan een motor zijn voor gesprek. Door dingen te tekenen leg je mogelijkheden op tafel die je gesprek een andere wending geven. Dat is de kracht van ontwerpend onderzoek! Een tekening kan de aanzet tonen tot gemeenschappelijke winst.”

— Erik Wieërs,
Vlaams Bouwmeester —

De ontwerper – zij het een architect, een stedenbouwkundige of een ruimtelijk planner – is een cruciale partner bij de herontwikkeling van complexe gebieden en sites. Hij of zij weegt kansen tegen elkaar af, brengt de transitieopties in kaart en kijkt welke partners daarin willen meestappen. Hij of zij onderzoekt de ruimtelijke consequenties van de verschillende inzichten, ambities of financiële keuzes en vertaalt die naar een tekening of een plan. De ruimtelijke vertaling maakt de principes tastbaar en concreet.

Zijn of haar instrument is het ‘ontwerpend onderzoek’. Ontwerpend onderzoek is niet hetzelfde als het maken van een plan. Het ontwerp of het plan is niet de finaliteit of het eindproduct van ontwerpend onderzoek, maar wel een medium waarrond de dialoog met de verschillende stakeholders – overheden, grondeigenaars, ondernemers, verenigingen, scholen, bewoners, enzovoort – kan plaatsvinden. Het ontwerp, al dan niet in schetsvorm, dient om het gesprek tussen de partners mogelijk te maken, de discussie los te weken en scenario’s uit te testen.

Ontwerpend onderzoek is een instrument om principes en ambities inzichtelijk te maken en te synthetiseren. Het is een geïntegreerd onderzoek: het bundelt de veelheid aan informatie, legt verbanden en structuren bloot en brengt sectoren en actoren samen. Ontwerpend onderzoek is een instrument voor onderhandeling. In de ruimtelijke vertaling van principes, ambities en verlangens spreekt iedereen dezelfde taal.

In de loop van het proces krijgen verschillende opties en pistes geleidelijk aan een concretere invulling. Dat kristalliseert zich uit tot een toekomstbeeld waar de meeste stakeholders zich in kunnen terugvinden. Zo’n proces van voortdurend overleg en flexibele ontwikkeling heeft meer kans om alle betrokkenen aan boord te houden en later ook de nodige engagementen te krijgen om het eindscenario ook daadwerkelijk te realiseren.

VARIANTEN	RUIMTELIJK CONCEPT	POS./NEG.	EVALUATIE	XXXXX
"Twee boeksteunen voor het paviljoengebouw"		Bestaande toestand: 31000m ² Bijkomende bebouwing: 20836m ² *** Open ruimte en groen Doorwaadbaarheid: zeer groot Afwerking rand aan Pesthofstraat Uitbreiding Psychiatrie is mogelijk Poort aan de Pesthofstraat	Bebouwing Oppervlakte psychiatrie 21 262m ² Horizontale en Diagonale as mogelijk Afwerking Randen van het bouwblok Volumes met een ondersteunend karakter Open ruimte Waarborg maximale open ruimte Duidelijk toegangen Interactie met de buurt Bruikbare ruimte voor publieke groen (opp.) Diversiteit in open ruimte	XXXXX XXX XXX XX XXXXX XX XX XXXX XX
"Het vervullen van het paviljoengebouw met nieuwe centrale binnenplaatsen"		Bestaande toestand: 31000m ² Bijkomende bebouwing: 17700m ² *** Open ruimte en groen Doorwaadbaarheid zeer groot Uitbreiding Psychiatrie is mogelijk Open ruimte aan de randen Volumes ondersteunend voor bestaande gebouwen Verschillende open plekken	Bebouwing Oppervlakte psychiatrie 21 262m ² Horizontale en Diagonale as mogelijk Afwerking Randen van het bouwblok Volumes met een ondersteunend karakter Open ruimte Waarborg maximale open ruimte Duidelijk toegangen Interactie met de buurt Bruikbare ruimte voor publieke groen (opp.) Diversiteit in open ruimte	XXXXX XXXX XX XXXX XXX XX XXXX XX XXX
"Een mantel rond het paviljoenmodel met een centrale grote open ruimte"		Bestaande toestand: 31000m ² Bijkomende bebouwing: 24606m ² *** Open ruimte en groen Doorwaadbaarheid is beperkt N-Z Uitbreiding Psychiatrie is mogelijk Afwerking van de Randen Afbakening binnengebied Duidelijke toegangen	Bebouwing Oppervlakte psychiatrie 21 262m ² Horizontale en Diagonale as mogelijk Afwerking Randen van het bouwblok Volumes met een ondersteunend karakter Open ruimte Waarborg maximale open ruimte Duidelijk toegangen Interactie met de buurt Bruikbare ruimte voor publieke groen (opp.) Diversiteit in open ruimte	XXXXX XX XXXXX XXX XXXXX XX XX XXXX XX
"Kleine verspreide open ruimten afgebakend door paviljoenen"		Bestaande toestand: 31000m ² Bijkomende bebouwing: 20520m ² *** Open ruimte en groen Doorwaadbaarheid groot Uitbreiding Psychiatrie is mogelijk Verschillende open plekken	Bebouwing Oppervlakte psychiatrie 21 262m ² Horizontale en Diagonale as mogelijk Afwerking Randen van het bouwblok Volumes met een ondersteunend karakter Open ruimte Waarborg maximale open ruimte Duidelijk toegangen Interactie met de buurt Bruikbare ruimte voor publieke groen (opp.) Diversiteit in open ruimte	XXXXX XXXX XX XXXXX XXX XX XXXX XX XXXX

Figuur 83: matrix evaluatie minimum behoud

